

అనుబంధ సమాచారం

రాజులు	- బిరుదులు	కాకతీయ, విజయనగర సాహిత్యం
◆ తిక్కన సోమయాజి	- కవిబ్రహ్మ	◆ పాల్కురికి సోమానాథుడు - బసవ పురాణం, పండితారాధ్యా చరిత్ర
◆ గౌతమిపుత్ర	- ఏకబ్రాహ్మణ, క్షత్రియ దర్పమాన మర్దన, ఏకదనుర్ధర, త్రిసముద్ర తోయపీత వాహన, ఆగమ నిలయ, శకారి, శాతవాహన యశః ప్రతిష్ఠానకురుడు, ధనకటకస్వామి, రారాజు	◆ శ్రీ కృష్ణదేవరాయలు - ఆముక్త మాల్యద (విజయనగర పాలనా వ్యసప్థను గురించి తెలుపుతుంది) మందాలన చరిత్ర, జాంబవతి పరిణయం
◆ మొదటి చాళుక్య భీమ	- కవి వృషభ	◆ అల్లసాని పెద్దన - మను చరిత్ర (విజయనగర సామ్రాజ్య నందలి సాంఘిక, మత పరిస్థితులు తెలుపుతుంది)
◆ మొదటి నందివర్మ	- వివిధ ధర్మప్రధానుడు	◆ తెనాలి రామకృష్ణ కవి - పాండురంగ మహాత్మ్యం
◆ మొదటి అమ్మరాజు	- రాజమహేంద్ర	◆ తిరుమలాంబ - వరదాంబికా పరిణయం
◆ మొదటి బేతరాజు	- కాకతి పురాధినాథ	◆ రామరాజభూషణుడు - వసుచరిత్ర, సరసభూపాలీయం
◆ మొదటి ప్రోలరాజు	- కావతి వల్లభుడు	◆ తిక్కన - నిర్వచనోత్తమ రామాయణం, ఆంధ్రమహాభారతంలోని విరాట పర్వం నుంచి స్వర్గరోహణ పర్వం అంటారు.
◆ రెండవ బేతరాజు	- త్రిభువనమల్ల, పరమ మహేశ్వర, విక్రమ చక్ర	◆ నన్నెచోడుడు - కుమార సంభవం
◆ రెండవ మాధవవర్మ	- త్రికూట మలయాధిపతి	◆ విద్యానాథుడు - ప్రతాపరుద్ర యశోభూషణం
◆ రెండవ నందివర్మ	- పల్లవమల్లుడు, పరమ భాగవతుడు	◆ జాయపసేనాని - నృత్యరత్నావళి, గీత రత్నావళి
◆ రెండవ పులోమావి	- నవనగర స్వామి మహాముండలేశ్వర	◆ మారన - మార్కండేయ పురాణం
◆ విజయదేవవర్మ	- పరమ మహేశ్వర,	◆ భాస్కరుడు - భాస్కర రామాయణం
◆ కుమార గిరి రెడ్డి	- కర్పూర వసంతరాయలు	◆ గోన బుద్ధారెడ్డి - రంగానాథ రామాయణం
◆ గణగ విజయాదిత్యుడు	- గణకేసల్లాట, పరచక్రరాజు, త్రిపుర మర్తమహేశ్వర	◆ గంగాదేవి - మధురా విజయం (మొదటి బుక్క రాయల పాలనా కాలంలో కుమార కంపన మధురపై సాధించిన విజయం తెలుపుతుంది)
◆ శివస్కందవర్మ	- దర్మ మహారాజాధిరాజు	◆ రాజనాథ డిండిమ - సాళువాభ్యుదయము (సాళువ వంశ క్రమాన్ని వివరిస్తుంది)
◆ సింహవిష్ణువు	- అవని సింహ	◆ నందితిమ్మన - పారిజాతాపరణం
◆ నన్నయ	- ఆదికవి, వాగనుశాసనుడు	◆ దూర్జటి - శ్రీకాళహస్తీశ్వర మహాత్మ్యం
◆ కుబ్జవిష్ణువర్ధనుడు	- విషమసిద్ధి	◆ పింగాళి సూరన - ప్రభావతీ ప్రద్యుమ్నం, కళాపూర్ణోదయం, రాఘవ పాండవీయం
◆ వశిష్టపుత్ర పులోమావి	- దక్షిణా పథీశ్వరుడు	◆ బద్దెన - సుమతీ శతకం
◆ కందరుడు	- కృష్ణవేణ్ణీధుడు, త్రికూటపతి	◆ మల్లన - రాజశేఖర చరిత్ర
◆ హస్తివర్మ	- అనేక సమరావాస్త విజయుడు	◆ కందుకూరి రుద్రకవి - నిరంకుశోపాఖ్యానం, సుగ్రీవ విజయం
◆ త్రిలోచన పల్లవుడు	- కాడువెట్టి	
◆ ప్రోలయ వేమారెడ్డి	- ధర్మప్రతిష్ఠాగురు, అనవతర పురోహితృత, సోమపాన, మ్లేచ్ఛాబ్ధి, కుంబోధృవ	
◆ దువ్వూరి రామిరెడ్డి	- కవికోకిల	
◆ అనవేమారెడ్డి	- వసంతరాయుడు	
◆ కాటయ వేమారెడ్డి	- కటకచూరకౌర	
◆ రాయప్రోలు సుబ్బారావు	- కవి భూషణ	

ప్రముఖ కవులు వారి రచనలు

మహల్, క్రీస్తు చరిత్ర,
ముసాఫిరులు, అనాధ
(కావ్యసంపుటిలు)

- కవి - రచనలు**
- ◆ కొండా వెంకటప్పయ్య - సృష్టి విచారం, స్వీయచరిత్ర
  - ◆ మాడపాటి హనుమంతరావు - నిజాం రాష్ట్ర ఆంధ్రులు, వెట్టి చాకిరి
  - ◆ ఉన్నవ లక్ష్మీ నారాయణ - మాలపల్లి
  - ◆ అయ్యదేవర కాశేశ్వరరావు - నా జీవితం, నవ్యాంధ్రం
  - ◆ గురజాడ అప్పారావు - కన్యాశుల్కం, పుత్తడిబొమ్మ పూర్ణమ్మ, ముత్యాల సరాలు
  - ◆ కందుకూరి వీరేశలింగం - రాజశేఖర చరిత్ర, సత్యరాజ పూర్వదేశ యాత్రలు, ఆంధ్ర కవుల చరిత్ర, స్వీయ చరిత్ర
  - ◆ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు - అబ్రహాం లింకాన్ చరిత్ర
  - ◆ బూర్గుల రామకృష్ణారావు - రెడ్డిరాజుల కాలపు సంస్కృతి, ఉమర్ ఖయ్యాం
  - ◆ సి. నారాయణరెడ్డి - విశ్వంభర, మంటలు - మానవుడు, కర్పూర, వసంత రాయలు, ఉదయం నా హృదయం, ముత్యాల కోకిల
  - ◆ సరోజిని నాయుడు - ది గోల్డెన్ ట్రైప్ హోల్డ్, ది బ్రోకెన్ వింగ్, బర్డ్ ఆఫ్ టైమ్
  - ◆ ఏటుకూరి వెంకటనరసయ్య - మగువమాంచాల, క్షేత్రయ్య
  - ◆ సి.ఆర్.రెడ్డి - ముసలమ్మ మరణం, కవితత్వ విచారం
  - ◆ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు - ఆంధ్రుల వాఙ్మయ సూచిక
  - ◆ గరిమెళ్ళ సత్యనారాయణ - మా కొద్ది తెల్లదొరతనం - గేయం
  - ◆ తుమ్మల సీతారామమూర్తి చౌదరి - సూతపురాణం
  - ◆ సురవరం ప్రతాపరెడ్డి - గోల్కొండ కవుల సంచిక, ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర
  - ◆ దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య - బ్రహ్మణ స్మృతి, చాటువులు
  - ◆ పింగళి లక్ష్మీకాంతం - ఆంధ్రసాహిత్య చరిత్ర, సౌందరనందం (తెలుగు)
  - ◆ చిలకమర్తి లక్ష్మీ నరసింహం - స్వీయచరిత్ర, గయోపాఖ్యానం, కర్పూర మంజరి, నవ్వుల గని, రామచంద్ర విజయం, గణపతి
  - ◆ గుడిపాటి వెంకటాచలం - స్త్రీ మైదానం, ప్రేమలేఖలు మ్యూజింగ్స్
  - ◆ గుట్టం జాషువా - ఫిరదౌసీ, గబ్బిలం, ముంతాజ్

- ◆ తుమ్మల సీతారామమూర్తి - రాష్ట్ర గానం
- ◆ అడవి బాపిరాజు - గోనగన్నారెడ్డి, కోసంగి, హిమబిందు, అడవి, శాంతిశ్రీ, శశికళ (కవితా సంపుటి)
- ◆ రాజకొండ విశ్వనాథశాస్త్రి - మూడు బంగారం కథలు, ఆరు సారా కథలు
- ◆ పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు - సాక్షి, విప్రనారాయణ, మేరీ కహాని
- ◆ బసవరాజు అప్పారావు - బసవరాజు గేయాలు
- ◆ త్రిపురనేని గోపీచంద్ - అసమర్థుని జీవనయాత్ర, పండిత పరమేశ్వర శాస్త్రి, వీలునామా, చీకటి గదులు
- ◆ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ - శ్రీమదాంధ్ర రామాయణ,
- ◆ శ్రీరంగం శ్రీనివాసరావు - మహాప్రస్థానం, ఖడ్గసృష్టి
- ◆ చిలుకూరి వీరభద్రరావ - ఆంధ్ర కవుల చరిత్ర
- ◆ దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి - కృష్ణపక్షం, ఊర్వశి
- ◆ కె.ఎమ్.మున్నీ - 'ది ఎండ్ ఆఫ్ యాన్ ఎరా'
- ◆ ఆరుద్ర - సమగ్రాంధ్ర సాహిత్యం, సినివాలి, త్వమేవహం, గాయాలు - గేయాలు, కొండగాలి తిరిగింది.
- ◆ రావినారాయణరెడ్డి - వీర తెలంగాణ - నా అనుభవాలు - జ్ఞాపకాలు
- ◆ పుచ్చలపల్లి సుందరయ్య - తెలంగాణ పీపుల్స్ స్ట్రగుల్ అండ్ ఇట్స్ లెసన్స్
- ◆ ఛార్లెస్ ఫిలిప్ బ్రౌన్ - ఆంగ్ల - తెలుగు నిఘంటువు, తెలుగు - ఆంగ్ల, నిఘంటువు వేమన పద్యాలు
- ◆ లాయక్ ఆలీ - ట్రాజడీ ఆఫ్ హైదరాబాద్
- ◆ దాశరథి కృష్ణమాచార్యులు - అగ్నిధార, రుద్రవీణ, తిమిరంతోసమరం
- ◆ దేవులపల్లి వెంకటేశ్వరరావు - తెలంగాణ ప్రజల సాయుధ పోరాట చరిత్ర
- ◆ నార్ల వెంకటేశ్వరరావు - నేటి రష్యా, నరకంలో హరిశ్చంద్రుడు
- ◆ ఏటుకూరి బలరామమూర్తి - ఆంధ్రుల సంక్షిప్త చరిత్ర
- ◆ దర్శి చెంచెయ్య - నేను - నా దేశం
- ◆ గద్దె లింగయ్య - విప్లవ వీరులు

కల్పవృక్షం, వేయిపడగలు,
ఏకవీర, చెలియలి కట్ట.

పంచారామాలు

ఒకే లింగం ఐదు భాగాలుగా ఐదు ఆరామాలలో ప్రతిష్ఠింపబడడం వల్ల పేరు వచ్చింది.

1. ద్రాక్షారామం: తూర్పుగోదావరి జిల్లా ద్రాక్షారంలో ఉంది.
2. కొమరారామం: తూర్పుగోదావరి జిల్లాలోని సామర్లకోటలో ఉంది.
3. సోమారామం: పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలోని గునుపూడి (భీమవరం)లో ఉంది.
4. క్షీరారామం: పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో పాలకొల్లులో ఉంది.
5. అమరారామం: గుంటూరు జిల్లాలోని అమరావతిలో ఉంది. ఇదే అమరేశ్వరస్వామి ఆలయం. ఇది బౌద్ధశిల్పకళలకు అమరావతి ప్రసిద్ధి చెందింది.

అవిభక్త మద్రాసు రాష్ట్రానికి ముఖ్యమంత్రులు

జస్టిస్ పార్టీ ముఖ్యమంత్రులు

1. పానగడల్లు రాజు : 1921 - 27
2. పి.సి.సుబ్బారాయన్ : 1927 - 30
3. డా॥ మునుస్వామి నాయుడు : 1930 - 32
4. బొబ్బిలి రాజా : 1932 - 37
5. కె.వి.రెడ్డి నాయుడు : 1937 - 37

కాంగ్రెస్ పార్టీ ముఖ్యమంత్రులు

1. చక్రవర్తి రాజగోపాలాచారి : 1937 - 39
2. టంగుటూరి ప్రకాశం : 1946 - 47
3. ఒ.పి. రామస్వామి రెడ్డియార్ : 1947 - 49
4. కుమారస్వామి రాజా : 1949 - 52
5. సి. రాజగోపాలాచారి : 1952 - 57

ఇక్ష్వాకులు

- ◆ వాసిష్ఠీపుత్ర శ్రీక్షాంతమూలుడు - క్రీ॥శ॥ 225 - 245
- ◆ మారరీపుత్ర వీరపురుషదత్తుడు - క్రీ॥శ॥ 245 - 265
- ◆ వాసిష్ఠీపుత్ర ఇహవులక్షాంతమూలుడు - క్రీ॥శ॥ 265 - 290
- ◆ వాసిష్ఠీపుత్ర రుద్రపురుషదత్తుడు - క్రీ॥శ॥ 290 - 300

బృహత్ పలాయనులు

జయవర్మ - క్రీ॥శ॥ 300 - 325 ఈ వంశ రాజులలో ఇంత వరకు చరిత్రకందని ఇతడు ఒక్కడే.

వ్యక్తులు

- ◆ గురజాడ అప్పారావు - నవయుగ వైతాళికుడు
- ◆ దుర్గాబాయి దేశ్ ముఖే - ఆంధ్ర మహిళ
- ◆ సరోజినీ నాయుడు - భారత కోకిల
- ◆ గిడుగు రామమూర్తి - వ్యవహారికభాషోద్యమ పితామహుడు
- ◆ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు - ఆంధ్రతిలక్
- ◆ రఘుపతి వేంకటరత్నం నాయుడు - బ్రహ్మర్షి, కులపతి
- ◆ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ - కవిసామ్రాట్
- ◆ దండమూరి రాజగోపాలరావు - ఆంధ్రభీమ
- ◆ కల్లూరి సుబ్బారావు - రాయలసీమ పితామహుడు
- ◆ పొట్టి శ్రీరాములు - అమరజీవి
- ◆ దువ్వూరి రామిరెడ్డి - కవి కోకిల
- ◆ నడింపలి నరసింహారావు - గుంటూరు కేసరి
- ◆ మోచర్ల రామచంద్రారెడ్డి - దక్షిణ భారత గోఖలే
- ◆ మాడపాటి హనుమంతరావు - ఆంధ్ర పితామహుడు
- ◆ టంగుటూరి ప్రకాశం - ఆంధ్రకేసరి
- ◆ రాయప్రోలు సుబ్బారావు - కవిభూషణ్
- ◆ బులుసు సాంబమూర్తి - మహర్షి
- ◆ ధర్మవరపు కృష్ణమాచార్యులు - ఆంధ్రనాటక పితామహుడు
- ◆ త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరి - కవిరాజు
- ◆ శ్రీరంగం శ్రీనివాసరావు - మహాకవి
- ◆ కందుకూరి వీరేశలింగం - ఆంధ్రపునర్వికాస పితామహుడు, ఆంధ్ర వైతాళికుడు, గద్యతిక్కన, దక్షిణ భారత విద్యా సాగరుడు
- ◆ కొండా వెంకటప్పయ్య - దేశభక్త, ఆంధ్రోద్యమ జనకులు
- ◆ జంధ్యాల పాపయ్యశాస్త్రి - కరుణ శ్రీ
- ◆ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు - దేశోద్ధారక
- ◆ న్యాపతి సుబ్బారావు - ఆంధ్రబీష్మ
- ◆ పర్వతనేని వీరయ్య చౌదరి - ఆంధ్ర శివాజీ
- ◆ దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య - ఆంధ్రరత్న

విష్ణుకుండినులు

విష్ణుకుండినుల వంశానుక్రమంలో చరిత్రకారులలో ఏకాభిప్రాయం లేదు. ఒక వాదాన్ననుసరించి కింది రీతిగా పేర్కొనవచ్చు.

- ◆ ఇంద్రవర్మ - శ్రీ||శ|| 375 - 400
- ◆ విక్రమేంద్రవర్మ - శ్రీ||శ|| 400 - 425
- ◆ గోవింద వర్మ - శ్రీ||శ|| 425 - 465
- ◆ మాధవవర్మ - శ్రీ||శ|| 465 - 515
- ◆ విక్రమేంద్రవర్మ - శ్రీ||శ|| 515 - 525
- ◆ ఇంద్రవర్మ - శ్రీ||శ|| 525 - 555
- ◆ విక్రమేంద్రభట్టాకరవర్మ - శ్రీ||శ|| 555 --- ?

వేంగిచాళుక్యులు లేక తూర్పుచాళుక్యులు

- ◆ కుబ్జవిష్ణువర్ధనుడు శ్రీ||శ|| 624 - 641
- ◆ జయసింహవల్లభుడు శ్రీ||శ|| 641 - 673
- ◆ ఇంద్రభట్టారక శ్రీ||శ|| 673 --
- ◆ విష్ణువర్ధన - 2 శ్రీ||శ|| 673 - 681
- ◆ మంగిరాజు శ్రీ||శ|| 681 - 705
- ◆ జయసింహ - 2 శ్రీ||శ|| 705 - 717
- ◆ విష్ణువర్ధన - 3 శ్రీ||శ|| 718 - 752
- ◆ విజయాదిత్య - 1 శ్రీ||శ|| 753 - 771
- ◆ విష్ణువర్ధన - 4 శ్రీ||శ|| 771 - 806
- ◆ నరేంద్ర విజయాదిత్య శ్రీ||శ|| 806 - 846
- ◆ కలి విష్ణువర్ధన శ్రీ||శ|| 846 - 848
- ◆ గుణద విజయాదిత్య శ్రీ||శ|| 848 - 891
- ◆ చాళుక్య భీమ శ్రీ||శ|| 892 - 921
- ◆ విజయాదిత్య - 4 శ్రీ||శ|| 921 --
- ◆ అమ్మరాజు - 1 శ్రీ||శ|| 928 - 930
- ◆ విజయాదిత్య - 5 శ్రీ||శ|| 928 -- -
- ◆ భీమ - 1 శ్రీ||శ|| 928 - 930
- ◆ చాళుక్య భీమ - 2 శ్రీ||శ|| 930 - 945
- ◆ అమ్మరాజు - 2 శ్రీ||శ|| 945 - 970
- ◆ దానార్ణవ శ్రీ||శ|| 970 - 973
- ◆ శక్తివర్మ శ్రీ||శ|| 973 - 1011
- ◆ విమలాదిత్య శ్రీ||శ|| 1011 - 1018
- ◆ రాజరాజనరేంద్ర శ్రీ||శ|| 1019 - 1061
- ◆ విజయాదిత్య శ్రీ||శ|| 1061 - 1076

కాకతీయులు

- ◆ మొదటి భేత రాజు శ్రీ||శ|| 1000 - 1030
- ◆ మొదటి ప్రోల శ్రీ||శ|| 1030 - 1076
- ◆ రెండవ భేత శ్రీ||శ|| 1076 - 1108
- ◆ దుర్గరాజు శ్రీ||శ|| 1108 - 1116
- ◆ రెండవ ప్రోల శ్రీ||శ|| 1116 - 1157

- ◆ రుద్రదేవుడు శ్రీ||శ|| 1158 - 1195
- ◆ మహదేవుడు శ్రీ||శ|| 1195 - 1199
- ◆ గణపతి దేవుడు శ్రీ||శ|| 1199 - 1262
- ◆ రుద్రమదేవి శ్రీ||శ|| 1262 - 1289
- ◆ రెండవ ప్రతాపరుద్రుడు శ్రీ||శ|| 1289 - 1323

రెడ్డి రాజులు

- ◆ ప్రోలయవేమారెడ్డి శ్రీ||శ|| 1325 - 1353
- ◆ అనపోతారెడ్డి శ్రీ||శ|| 1353 - 1364
- ◆ అనవేమారెడ్డి శ్రీ||శ|| 1364 - 1386
- ◆ కోమరగిరిరెడ్డి శ్రీ||శ|| 1386 - 1402
- ◆ పెదకోమటి వేమారెడ్డి శ్రీ||శ|| 1402 - 1420
- ◆ రాచవేమారెడ్డి శ్రీ||శ|| 1420 - 1424

విజయనగర రాజులు

సంగమ వంశం

- ◆ మొదటి హరిహరరాయలు శ్రీ||శ|| 1336 - 1355
- ◆ మొదటి బుక్కరాయలు శ్రీ||శ|| 1355 - 1377
- ◆ రెండవ హరిహరరాయలు శ్రీ||శ|| 1377 - 1404
- ◆ రెండవ బుక్కరాయలు శ్రీ||శ|| 1404 - 1422
- ◆ మొదటి దేవరాయలు శ్రీ||శ|| 1406 - 1422
- ◆ రామచంద్రరాయలు శ్రీ||శ|| 1422
- ◆ వీరవిజయబుక్కరాయలు శ్రీ||శ|| 1423
- ◆ రెండవ దేవరాయలు (ప్రోడరాయలు) శ్రీ||శ|| 1423 - 1446
- ◆ మల్లిఖార్జునరాయలు శ్రీ||శ|| 1446 - 1465
- ◆ విరూపాక్ష రాయలు శ్రీ||శ|| 1465 - 1485

సాళువ వంశం

- ◆ సాళువ నరసింహరాయలు శ్రీ||శ|| 1485 - 1490
- ◆ తిమ్మరాజు శ్రీ||శ|| 1490
- ◆ ఇమ్మడి నరసింహరాయలు శ్రీ||శ|| 1490 - 1506

తుళువ వంశం

- ◆ సాళువ నరసింహరాయలు శ్రీ||శ|| 1506 - 1509
- ◆ శ్రీ కృష్ణదేవరాయలు శ్రీ||శ|| 1509 - 1529
- ◆ అచ్యుత రాయలు శ్రీ||శ|| 1530 - 1542
- ◆ వెంకటపతిరాయలు శ్రీ||శ|| 1542
- ◆ సదాశివరాయలు శ్రీ||శ|| 1542 - 1570

అరవీటి వంశం

- తిరుమల రాయలు శ్రీ||శ|| 1570 - 1572
- మొదటి శ్రీరంగ దేవరాయలు శ్రీ||శ|| 1572 - 1585

రెండవ వేంకటరాయలు శ్రీ||శ|| 1585 - 1614
 మూడవ శ్రీరంగ రాయలు శ్రీ||శ|| 1642 - 1646

గోల్కొండ కుతుబ్షాహీలు

- ◆ సుల్తాన్ కులి కుతుబ్ షా శ్రీ||శ|| 1512 - 1543
- ◆ జంషీద్ కుతుబ్షా శ్రీ||శ|| 1543 - 1550
- ◆ ఇబ్రహీం కుతుబ్షా శ్రీ||శ|| 1550 - 1612
- ◆ మహమ్మద్ కుతుబ్షా శ్రీ||శ|| 1612 - 1626
- ◆ అబ్దులాల హుస్సేన్ కుతుబ్షా శ్రీ||శ|| 1526 - 1672
- ◆ అబ్దుల్ హసన్ తానీషా శ్రీ||శ|| 1672 - 1687

హైదరాబాద్ అసఫ్ జామి నైంజాలు

- ◆ అసఫ్ జా నిజాం ఉల్ముల్క్ శ్రీ||శ|| 1724 - 1748
- ◆ నాసర్ జంగ్ శ్రీ||శ|| 1748 - 1754
- ◆ ముజఫర్ జంగ్ శ్రీ||శ|| 1751 -
- ◆ సలాబత్ సంగ్ శ్రీ||శ|| 1751 - 1761
- ◆ నిజాం ఆలీఖాన్ శ్రీ||శ|| 1761 - 1803
- ◆ సికిందర్ జా శ్రీ||శ|| 1803 - 1826
- ◆ నిజాం నాసిరుద్దౌలా శ్రీ||శ|| 1826 - 1857
- ◆ అష్టల్ ఉద్దౌలా శ్రీ||శ|| 1857 - 1869
- ◆ మహబూబ్ ఆలీఖాన్ శ్రీ||శ|| 1869 - 1911
- ◆ ఉస్మాన్ ఆలీఖాన్ శ్రీ||శ|| 1911 - 1948

ఆంధ్రరాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రులు

- ◆ టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులు
- 01 - 10 - 1953 నుంచి 15 - 11 - 1954 వరకు
- ◆ రాష్ట్రపతి పాలన
- 15 - 11 - 1954 నుంచి 28 - 08 - 1955 వరకు
- ◆ బెజవాడ గోపాలరెడ్డి
- 29 - 03 - 1955 నుంచి 31 - 10 - 1956 వరకు

హైదరాబాద్ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి

- ◆ డాక్టర్ బూర్గుల రామకృష్ణారావు
- 06 - 03 - 1952 నుంచి 31 - 10 - 1956 వరకు

ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రులు

1. నీలం సంజీవరెడ్డి
- 01 - 11 - 1956 నుంచి 10 - 01 - 1960 వరకు
2. దామోదరం సంజీవయ్య
- 11 - 01 - 1960 నుంచి 11 - 03 - 1962 వరకు
3. నీలం సంజీవరెడ్డి
- 12 - 03 - 1962 నుంచి 23 - 02 - 1964 వరకు
4. కాసు బ్రహ్మానందరెడ్డి
- 24 - 02 - 1964 నుంచి 29 - 09 - 1971 వరకు
5. పి.వి. నరసింహారావు

- 30 - 09 - 1971 నుంచి 18 - 01 - 1973 వరకు
- 6. జలగం వెంగళరావు
- 10 - 12 - 1973 నుంచి 05 - 03 - 1978
- 7. మర్రి చెన్నారెడ్డి
- 06 - 03 - 1978 నుంచి 10 - 10 - 1980 వరకు
- 8. టంగుటూరి అంజయ్య
- 11 - 10 - 1980 నుంచి 24 - 02 - 1982 వరకు
- 9. భవనం వెంకట్రామ్
- 24 - 02 - 1982 నుంచి 20 - 09 - 1982 వరకు
- 10.కోట్ల విజయభాస్కర రెడ్డి
- 20 - 09 - 1982 నుంచి 08 - 01 - 1983 వరకు
- 11.నందమూరి తారక రామారావు
- 09 - 01 - 1983 నుంచి 16 - 08 - 1984 వరకు
- 12.నాదెండ్ల భాస్కరరావు
- 16 - 08 - 1984 నుంచి 15 - 09 - 1984 వరకు
- 13.నందమూరి తారక రామారావు
- 16 - 09 - 1984 నుంచి 08 - 03 - 1985 వరకు
- 14.నందమూరి తారక రామారావు
- 09 - 03 - 1985 నుంచి 02 - 12 - 1989 వరకు
- 15.డాక్టర్ మర్రి చెన్నారెడ్డి
- 03 - 12 - 1989 నుంచి 17 - 12 - 1990 వరకు
- 16.ఎన్. జనార్ధన్ రెడ్డి
- 17 - 12 - 1990 నుంచి 08 - 10 - 1992 వరకు
- 17.కోట్ల విజయభాస్కర్ రెడ్డి
- 09 - 10 - 1992 నుంచి 12 - 12 - 1994 వరకు
- 18.నందమూరి తారకరామారావు
- 12 - 12 - 1994 నుంచి 31 - 08 - 1995 వరకు
- 19.నారాచంద్రబాబు నాయుడు
- 01 - 09 - 1995 నుంచి 11 - 10 - 1999 వరకు
- 20.నారాచంద్రబాబు నాయుడు
- 11 - 10 - 1999 నుంచి 14 - 05 - 2004 వరకు
- 21.వై.ఎస్.రాజశేఖర్ రెడ్డి
- 14 - 05 - 2004 నుంచి 01 - 09 - 2009
- 22.కొణిజేటి రోశయ్య 03-09-2009 నుంచి 24-11-2010
- 23. కిరణ్ కుమార్ రెడ్డి 25-11-2010 నుంచి కొనసాగుతున్నారు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉప ముఖ్యమంత్రులు

- ◆ శ్రీ కొండా వెంకటరంగారెడ్డి - తెలంగాణ - 1961
- ◆ శ్రీ జె.వి. నరసింగరావు - తెలంగాణ - 1971
- ◆ శ్రీ సి. జగన్నాధరావు - తెలంగాణ - 1982
- ◆ శ్రీ కె. రంగారావు - తెలంగాణ - 1994

ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నరులు

- ◆ సి.ఎమ్.త్రివేది 1956 - 1957
- ◆ భీమ్ సేన్ సచార్ 1957 - 1962
- ◆ జనరల్ జి.ఎమ్.నగేష్ 1962 - 1964
- ◆ పట్టంతాను పిళ్ళై 1964 - 1968
- ◆ ఖండూభాయ్ దేశాయ్ 1968 - 1975
- ◆ ఎన్. ఓబులరెడ్డి (యాక్టింగ్) 1975 - 1976
- ◆ మోహన్లాల్ సుఖాడియా 1976 - 1977
- ◆ ఆర్.డి. భండారి 1976 - 1977
- ◆ బి.జె.దివాన్ (యాక్టింగ్) 1977 - 1978
- ◆ శ్రీమతి శారద ముఖర్జీ 1977 - 1978
- ◆ కె.సి. అబ్రహం 1978 - 1983
- ◆ ఎన్. రామ్లాల్ 1983 - 1984
- ◆ డా॥ శంకర్ దయాల్వర్మ 1984 - 1985
- ◆ కుమారి కుముద్బెన్ మణిశంకర్ జోషి 1985 - 1990
- ◆ కృష్ణకాంత్ 1990 - 1997
- ◆ రామానుజం (యాక్టింగ్) 1990 - 1997
- ◆ సి. రంగరాజన్ 1997 - 2003
- ◆ సురీష్ సింగ్ బర్వాలా 2003 - 2004
- ◆ సుశీల్ కుమార్ షిండే 2004 - 2005
- ◆ రామేశ్వర్ తాకూర్ 2006 - 2007
- ◆ ఎన్.డి. తివారీ 2007 - 2010
- ◆ ఇ.ఎస్.ఎల్. నరసింహన్ 2010 - కొనసాగుతున్నారు.

శాసనసభ స్పీకర్లు

- ◆ అయ్యదేవర కాశేశ్వరరావు 1956 - 1962
- ◆ బి.వి. సుబ్బారెడ్డి 1962 - 1967
- ◆ బి.ఎ. సుబ్బారెడ్డి 1967 - 1971
- ◆ కె.వి. వేమారెడ్డి 1971 - 1972
- ◆ పిడతల రంగారెడ్డి 1972 - 1974
- ◆ ఆర్. దశరథరామిరెడ్డి 1975 - 1978
- ◆ దివి కొండయ్య చౌదరి 1978 - 1980
- ◆ మూర్తి రాజు (యాక్టింగ్) 1980 - 1981
- ◆ కొన ప్రభాకరరావు 1981 - 1981
- ◆ అగరాల ఈశ్వరరెడ్డి 1982 - 1983
- ◆ తంగది సత్యనారాయణ 1983 - 1984
- ◆ నిశ్చంక వెంకటరత్నం 1984 - 1985
- ◆ జి. నారాయణరావు 1985 - 1989
- ◆ పి. రామచంద్రారెడ్డి 1990 - 1990
- ◆ డి. శ్రీపాదరావు 1991 - 1995
- ◆ యనమల రామకృష్ణుడు 1995 - 1999
- ◆ శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి 1999 - 2004
- ◆ కె. ఆర్. సురేష్ రెడ్డి 2004 - 2009

◆ కిరణ్ కుమార్ - 2009 నుంచి 2010

1 నాదెండ్ల మనోహర్ - 2011 నుంచి కొనసాగుతున్నారు.

విధాన పరిషత్ చైర్మన్లు

- ◆ మాడపాటి హనుమంతరావు 1958 నుంచి 1964
- ◆ గొట్టిపాటి బ్రహ్మయ్య 1964 నుంచి 1966
- ◆ పి. రంగారెడ్డి 1968 నుంచి 1972
- ◆ తోట రామస్వామి 1972 నుంచి 1974
- ◆ నివర్తి వెంకట సుబ్బయ్య 1974 నుంచి 1981
- ◆ సయద్ ముఖసిర్షా 1981 నుంచి 1984
- ◆ శ్రీ కె. కేషవ్ (యాక్టింగ్) 1981 నుంచి 1985
- ◆ ఎ. చక్రపాణి యాదవ్ 2007 నుంచి

డిప్యూటీ చైర్మన్లు

- ◆ శ్రీ జి.ఎన్.రాజు
- ◆ శ్రీ ఎన్. ఆనందమ్
- ◆ శ్రీ ఎర్రం సత్యనారాయణ
- ◆ శ్రీ సయద్ ముఖసిర్ షా

ముఖ్యశాసనాలు - వాటి ప్రాధాన్యత/ వేయించినవారు

- నానాఘాట్ శాసనం - దేవి నాగనిక వేయించింది. ఆమె భర్త అయిన మొదటి శాతకర్ణి విజయాలను తెలుపును
- ◆ నాసిక్ శాసనం - గౌతమీ బాలశ్రీ వేయించిన ఈ శాసనం ఆధార్ గౌతమిపుత్ర శాతకర్ణి ఘనత తెలుసుకోగలం.
- ◆ నాగార్జున కొండ, జగ్గయ్య పేట శాసనాలు - ఇక్ష్వాకుల చరిత్రకు ఆధారాలు.
- ◆ హతిగుంఫా శాసనం - కళింగ ఖారవేలుడు
- ◆ కొండముది తామ్రశాసనం - బృహత్పలాయన వంశం గురించిన ఏకైక ఆధారం జయవర్మ అనే పాలకుని ప్రస్తావన
- ◆ గోరంట్ల తామ్రశాసనం - అత్తివర్మ వేయించెను
- ◆ మట్టిపాడు తామ్రశాసనం - దామోదరవర్మ వేయించెను
- ◆ చేజర్ల శిలాశాసనం - ఇది ఆనంద గోత్రజుల చరిత్రను తెలియజేయును.
- ◆ తుమ్మల గూడెం శాసనం - విష్ణు కుండిన రాజు గోవిందవర్మ వేయించెను.
- ◆ ఈపూరు, ఖానాపూరు పాలమూరు శాసనాలు - విష్ణుకుండిన రాజు అయిన మాధవవర్మ వేయించినవి.
- ◆ రామతీర్థ శాసనం - ఇంద్రవర్మ భట్టాకర వర్మ వేయించెను.
- ◆ డుండి, తుమ్మల గూడెం చిక్కుళ్ళ శాసనాలు - విక్రమేంద్ర భట్టాకర వర్మ వేయించెను.
- ◆ వేల్పూరు శాసనం - వుష్ణుకుండిన మాధవవర్మ వేయించినవి,
- ◆ మంచికల్లు శాసనం - ప్రాచీన పల్లవ మూలపురుషుడైన సింహవర్మను పేర్కొనుచున్నది.
- ◆ మైదవోలు శాసనం - పల్లవరాజు శివస్కందవర్మ
- ◆ చందులూరు శాసనం - కుమార విష్ణువు అనే పల్లవరాజు

వేయించెను.

- ◆ నాగార్జున కొండ శాసనం (చాళుక్యుల కాలం) - చలికి రెమ్మణుని హిరణ్య రాష్ట్ర అధిపతిగా పేర్కొనుచున్నది.
- ◆ ఐహోల్ శాసనం - బాదామి చాళుక్య పాలకుడైన రెండవ పులకేశి ఘనత తెలియును.
- ◆ మారుటూరు శాసనం - రెండవ పులకేశి వేంగిని జయించినట్లు తెలుపుతుంది.
- ◆ దాలగుండ శాసనం - కదంబరాజు కుకుత్సవర్మ
- ◆ చేజర్ల శాసనం (చాళుక్యులు) - కుబ్జ విష్ణువర్ధనుని గురించి తెలుపును. ఈ శాసనంలో సగం పైగా తెలుగు పదాలు కనిపించును.
- ◆ విస్నర్ల శాసనం - జయసింహ వల్లభుడు (చాళుక్య కుబ్జ విష్ణువర్ధనుని కుమారుడు)
- ◆ కలమళ్ళ శాసనం - రేనాటి చోళరాజు ధనంజయుడు వేయించినవాడు.
- ◆ అద్దంకి శాసనం - బెజవాడ పాండురంగని శాసనం దీనిలో “తరువోజు” వృత్తమున్నది.
- ◆ నందంపూడి తామ్ర శాసనం - రాజరాజ నరేంద్రుడు
- ◆ బెజవాడ శాసనం - యుద్ధమల్లుడు
- ◆ నందంపూడి తామ్రశాసనం - ఆంధ్రశబ్దం భాషావాచకంగా గోచరించును.
- ◆ మాగల్లు శాసనం - తూర్పు చాళుక్యరాజు దానర్ణవుడు
- ◆ బయ్యారం చెరువు శాసనం - గణపతి దేవుని చెల్లెలు మైలాంబ వేయించినది.
- ◆ హనుమకొండ శాసనం - రుద్రదేవుడు

రాజవంశం - చిహ్నం

- ◆ ఇక్ష్వాకులు - సింహం
- ◆ విష్ణుకుండినులు - సింహం, పంజా ఎత్తిన సింహం
- ◆ ఆనంద గోత్రీకులు - వృషభం
- ◆ విజయనగర - కూర్మం
- ◆ శాలంకాయనులు - వృషభం
- ◆ బృహత్పలాయనులు - సింహం
- ◆ పల్లవులు - వృషభం
- ◆ బాదామి చాళుక్యులు - వరాహం
- ◆ వేంగి చాళుక్యులు - వరాహం
- ◆ రాష్ట్రకూటులు - గరుడం
- ◆ రెడ్డిరాజులు - తోరణం
- ◆ కాకతీయులు - వరాహం